

12. American Psychiatric Association. (2013). The Diagnostic and Statistical Manual of mental disorders: DSM 5. Oxon: Bookpoint.
13. Lai M. C., Lombardo M. V., Baron-Cohen S. (2014). Autism. *Lancet*, Vol. 383, 9920, 896-910. doi: 10.1016/s0140-6736(13)61539-1. [PubMed] [CrossRef]
14. Mohammadi M. R., Salmanian M., Akhondzadeh S. (2011). Autism spectrum disorders in Iran. *Iranian Journal of Child Neurology*. Vol. 5, 4, 1-9.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).48

УДК 373.5.091.3:796.011.3

Малечко Т.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ
ORCID: 0000-0001-9430-6745

Коломоєць Г.А.

кандидат педагогічних наук, старший науковий дослідник,
начальник відділу науково-методичного забезпечення підвищення якості освіти
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ
ORCID: 0000-0002-4315-3977

Пустолякова Л.М.

доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри фізичного виховання і здоров'я
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ
ORCID: 0000-0002-0472-2516

ВПЛИВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО УРОКІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Мета роботи: вплив Нової української школи на формування мотивації до уроків фізичної культури. **Методологія:** з метою дослідження проблематики було використано теоретичні методи дослідження, зокрема, аналіз і узагальнення методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, що дали можливість вивчити особливості реформи Нової української школи, її недоліки та переваги для освітнього процесу. Для визначення рівня мотивації серед учнівської молоді нами було проведено анкетування. **Наукова новизна:** визначено вплив Нової української школи на формування мотивації до уроків фізичної культури.

Висновки: важливе значення у підвищенні рівня здоров'я учнів та популяризації фізичної культури має формування мотивів до занять з фізичними вправами, рухової активності, активного способу життя, адже саме систематичні заняття фізичною культурою сприяють розвитку основних фізичних якостей, вихованню волі, сміливості, наполегливості, позитивно впливають на зміцнення здоров'я, підвищують розумову працездатність і соціальну адаптацію. Таким чином, виявлено, що важливе значення для уроків фізичної культури в Новій українській школі має розроблена та впроваджена Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, яка дійсно піднімає рівень фізичної культури та популяризує її серед здобувачів освіти, що в свою чергу, підвищує мотивацію до уроків фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Так, за результати анкетування можна зробити висновки, що здобувачі освіти мають досить високий рівень мотивації саме у 5-6 класах. Це вказує на те, що сучасні проекти такі як: Спортивний рух Олександра Педана «Junior», програма Президента «Активні парки», Ukraine Active, «Рухайся більше» та багато інших, вивели уроки фізичної культури на новий європейський рівень. Вищеперераховані проекти надають можливість дітям під час війни займатися різноманітною руховою активністю, що позитивно впливає не тільки на підвищення мотивації до уроків фізичної культури, а й на рівень фізичної підготовленості, покращення психофізичного стану та настрою тих, хто займається.

Ключові слова: рухова активність, учнів, мотивація, фізична підготовленість.

Malechko T., Kolomoiets H., Pustoliakova L. The influence of the new ukrainian school on the formation of motivation for physical education lessons. The purpose of the work: the influence of the New Ukrainian School on the formation of motivation for physical education lessons. **Methodology:** theoretical research methods were used for the purpose of researching the issues, in particular, analysis and generalization of methodological, psychological-pedagogical and educational-methodical literature, which gave an opportunity to study the features of the reform of the New Ukrainian School, its shortcomings and advantages for the educational process. We conducted a questionnaire to determine the level of motivation

among student youth. **Scientific novelty:** the impact of the New Ukrainian School on the formation of motivation for physical education lessons is determined.

Conclusions: the formation of motives for physical exercises, physical activity, and an active lifestyle is important in improving the health of students and popularizing physical culture, because it is systematic physical culture activities that contribute to the development of basic physical qualities, education of will, courage, perseverance, have a positive effect on strengthening health, increase mental capacity and social adaptation. Thus, it was found that the developed and implemented Model Curriculum "Physical Culture. 5-6 classes" for institutions of general secondary education, which really raises the level of physical education and popularizes it among students, which, in turn, increases motivation for physical education lessons in institutions of general secondary education. Thus, based on the results of the questionnaire, it can be concluded that students of education have a fairly high level of motivation in the 5th-6th grades. This indicates that modern projects such as Oleksandr Pedan's "Junior" sports movement, the President's "Active Parks" program, Ukraine Active, "Move more" and many others have brought physical education lessons to a new European level. The above-mentioned projects provide an opportunity for children during the war to engage in a variety of physical activity, which has a positive effect not only on increasing motivation for physical education lessons, but also on the level of physical fitness, improving the psychophysical state and mood of those who do it.

Key words: motor activity, students, motivation, physical fitness.

Постановка проблеми. Реалії сьогодення вимагають від суспільства сформовану здорову націю, адже здоров'я здобувачів освіти належить до пріоритетних ідеалів і національних інтересів [1].

Ситуація, що склалася в нашій країні, негативно впливає на рівень рухової активності, показники рівня здоров'я школяра, уроки фізичної культури поступово втрачають свою значимість, все це актуалізує проблему проектування нового здоров'язбережувального освітнього простору, який буде враховувати всі нюанси сучасності [2].

Гуманістичний підхід до системи фізичного виховання передбачає вибір адекватного змісту, ефективного співвідношення засобів та індивідуальних особливостей кожного учня. Окремі автори визначають фізичний стан як рівень розвитку аеробних можливостей, які є кількісним заходом оцінки здоров'я, інші – сукупність таких взаємопов'язаних факторів, як фізична працездатність, функціональний стан органів та систем, вік, стать, фізичний розвиток, фізична підготовленість. Також фізичний стан визначається як результат взаємодії різних аспектів рухової діяльності і, перш за все, силових, швидкісних, координаційних та аеробних; адаптаційних та функціональних можливостей організму, який забезпечує успішну реалізацію рухових завдань; рівень адаптації різних морфофункціональних систем організму. Проте автори єдині у цьому, що у фізичний стан входять три основні компоненти – антропометричні, рухові та фізіологічні. Фізичний стан визначається сукупністю взаємопов'язаних ознак, насамперед фізичною працездатністю, функціональним станом органів та систем, фізичним розвитком, фізичною підготовленістю [3].

Вивчення фізичного стану та мотиваційних аспектів до уроків фізичної культури та фізичного виховання цілком дозволяє оцінити результати педагогічних впливів та своєчасно внести корективи до освітнього процесу.

Аналіз літературних джерел. У прагненні досягти вершин науково-технічного прогресу і благ цивілізації людина забуває про найголовніше – можливості жити і бути щасливим, що дає передусім здоров'я. Сьогодні ми змогли звільнитися від багатьох інфекційних хвороб, які раніше забирали життя сотень тисяч людей. Проте останні статистичні дані свідчать, що захворюваність учнівської молоді останнім часом збільшилась на 35%. Виріс кількісний показник дитячої інвалідності, кожен шостий випускник закінчує школу хворим. Тому досить гостро стоїть необхідність ухвалення конкретних практичних дій та рішень, які змінили б ситуацію на краще та дали б можливість зміцнювати здоров'я дітей та мотивації до занять фізичними вправами [7].

Багатьма вченими, педагогами, фізіологами, медиками (М. Амосовим, Г. Апанасенко, І. Варшавським, Є. Булич, І. Муравов та іншими) було визначено унікальний вплив фізичної культури для здоров'я підлітків. Однак, очевидно, що більшість учнів не мають мотивації до уроків фізичної культури та не вірять у значимість засобів фізичного виховання, а рухова активність не є для них основним компонентом життя.

Саме тому, регулярні заняття фізичними вправами – це широкий спектр форм і методів, здатних проводити індивідуальне стан особистості. Можна стверджувати, що за силою потенціалу та здатності впливати на збереження та зміцнення здоров'я, фізичні навантаження, різні форми адаптації та оздоровлення – значущі та ефективні, бо одна із цінностей фізичної культури тією чи іншою мірою впливає на здоров'я сучасної молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нестача рухів у життя людей, недостатній розвиток рухових функцій негативно позначаються на загальному фізичному стані. Відсутність мотивації до уроків фізичної культури, зниження рухової активності погіршують функціональні можливості роботи всіх систем організму дитини, внаслідок чого виникає неадекватна реакція на навантаження, сповільнюється фізичний розвиток загалом [6].

Багато фахівців вважають фізичні вправи найкращим природним засобом боротьби з депресією, зняття збудження та пом'якшення м'язів. Вони допомагають зміцнювати здоров'я,

продовжувати життя. Суть фізичного виховання полягає у забезпеченні учнів свободою вибору виду спорту на заняттях, режимів їхньої інтенсивності, планування результативності, а також можливістю безперешкодної зміни виду фізкультурної діяльності на основі поінформованості про своє самопочуття [4].

Важливо зазначити, що заняття з фізичної культури мають позитивний вплив на фізичний стан всіх учнів та є важливими складовими повноцінного розвитку і виховання людини, оскільки сприяють процесу фізичного та морально-вольового становлення, виступають запорукою здоров'я, засобом підвищення соціальної та трудової активності, сприяють організації змістовного дозвілля, а також задовольняють естетичні та творчі запити [5].

Однак далеко не всі усвідомлюють важливість занять спортом та виконання фізичних вправ. Більше того, через пасивність під час дозвілля і відсутність мотивації спостерігається загальне зниження фізичної активності

За даними ВООЗ, кожен третій підліток у світі недостатньо активний (мається на увазі відсутність достатньої рухливості тіла, яка виробляється скелетними м'язами і потребує витрат енергії). Такий стан справ негативно впливає, насамперед, на здоров'я людини – низька фізична активність може стати однією з основних причин розвитку неінфекційних захворювань (серцево-судинні захворювання, захворювання опорно-рухового апарату, розвиток діабету). З іншого боку, через пасивність людей страждає сфера економіки, адже недостатня фізична активність призводить до значних витрат на охорону здоров'я, що негативно впливає на тривалість здорового життя.

Тому сучасні науковці приділяють багато уваги саме реформам у галузі фізичного виховання, проводять активний пошук сучасних методів і способів мотивувати сучасну молодь до активних уроків фізичної культури, активної фізкультурно-оздоровчої діяльності. Одним з найголовніших і найуспішніших проєктів сучасної України, який популяризує та мотивує сучасну молодь до рухової активності є Спортивний рух Олександра Педана «Junior». Також, важливе значення для уроків фізичної культури в Новій українській школі має розроблена та впроваджена Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, яка дійсно піднімає рівень фізичної культури та популяризує її серед здобувачів освіти, що в свою чергу, підвищує мотивацію до уроків фізичної культури в закладах загальної середньої освіти.

Про це свідчать результати проведеного опитування серед 5-6 класів, які навчаються за програмою Нової української школи, метою якої є «розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їхньої соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, продовження навчання на рівні профільної освіти або здобуття професії, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу [5]», та серед учнів 10-11 класів, які замаються за стандартною навчальною програмою.

Так, серед школярів 5-6 класів рівень мотивації є значно вищий ніж в учнів старшої школи. Зокрема, рівень мотивації у дівчат 5 класу складає 88,2%, у хлопчиків 89,3 %, у дівчат 6 класу спостерігається дещо вищі показники – 91,5 % у хлопців – 92,6 %.

Щодо результатів опитування учнів 10-11 класів ми отримали наступні дані: рівень мотивації у дівчат 10 класу складає 49,3%, у хлопців 43,8%, у дівчат 11 класу – 45,1 % у хлопців – 42,6 %.

Отже, сьогодні виховання мотивації учнів до фізичної культури, особливо в старшій школі, приділяється недостатня увага. Процес формування інтересу до занять фізичними вправами передбачає створення умов появи пізнавального інтересу, формування позитивного ставлення до предмета та до діяльності, організацію діяльності, в умовах якої формується пізнавальний інтерес, саме це і передбачено в модельній програмі для учнів 5-6 класів. Крім того, важливе значення у формуванні емоційно-позитивного ставлення учнів до занять фізичною культурою та спортом має сам вчитель, який має допомогти кожному учневі повірити у власні сили, прогнозувати свій рух уперед. Формування домінуючих мотивів є потужним фактором, що стимулює систематичну інтегральну фізичну та психічну діяльність дітей у галузі фізичної культури та спорту. Ставлення особи до фізкультурно-оздоровчої діяльності впливає на оцінку мотивів, отже, і структуру мотивації загалом.

Враховуючи недостатній рівень мотивації до уроків фізичної культури в учнів старшої школи, існує необхідність у реалізації наступних заходів:

- реалізації програми НУШ в учнів – класів;
- посилення роботи закладів освіти щодо розвитку та пропаганди фізичної культури;
- популяризація фізкультурних занять за рахунок проведення різних фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів;
- залучення до фізичної активності через різні форми рухової активності (змагання, рухові та спортивні ігри), тощо.

Висновки. Таким чином, виявлено, що важливе значення для уроків фізичної культури в Новій українській школі має розроблена та впроваджена Модельна навчальна програма «Фізична

культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти, яка дійсно піднімає рівень фізичної культури та популяризує її серед здобувачів освіти, що в свою чергу, підвищує мотивацію до уроків фізичної культури в закладах загальної середньої освіти. Так, за результати анкетування можна зробити висновки, що здобувачі освіти мають досить високий рівень мотивації саме у 5-6 класах. Це вказує на те, що сучасні проекти такі як: Спортивний рух Олександра Педана «Junior», програма Президента «Активні парки», Ukraine Active, «Рухайся більше» та багато інших, вивели уроки фізичної культури на новий європейський рівень. Вищеперераховані проекти надають можливість дітям під час війни займатися різноманітною руховою активністю, що позитивно впливає не тільки на підвищення мотивації до уроків фізичної культури, а й на рівень фізичної підготовленості, покращення психофізичного стану та настрою тих, хто займається.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Теоретичні аспекти впливу мотиваційних складових на підвищення ефективності занять із фізичної культури. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. 2013. № 1 (21), С. 94-98.
2. Бублей Т. А. Особливості планування та організації уроків з фізичної культури для учнів з ослабленим здоров'ям: стан та перспективи. *Науковий часопис Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт/»*. 2016. Випуск 3К 2 (71) 16. С. 53-55.
3. Ведмеденко Б. Виховання в учнів інтересу до фізичної культури. *Фізичне виховання в школі*. 2003. № 4. С. 46-49.
4. Волкова Н. П. Особливості професійної підготовки спеціалістів фізичної культури та спорту для роботи з дітьми молодшого шкільного віку. *Концепція підготовки спеціалістів фізичної культури та спорту в Україні* : матеріали першої республіканської наук. конф. Луцьк : Надсир'я, 1994. С. 169-170.
5. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори: Педан О. С., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Ребрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші) «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2022 року № 752.
6. Остапенко О. Виховання в учнів 8-9 класів інтересу до занять фізичною культурою. *Фізичне виховання в школі*. 2002. № 2. С. 19-23.
7. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Тернопіль : Богдан, 2001. Ч. 1. 272 с.

Reference

1. Boyko O. (2013). Theoretical aspects of the influence of motivational components on increasing the effectiveness of classes in physical culture. *Physical education, sport and health culture in modern society: a collection of scientific papers*, 1 (21), 94-98.
2. Bublei T. A. (2016). Peculiarities of planning and organizing lessons in physical education for students with impaired health: state and prospects. *Scientific journal Series 15 "Scientific and pedagogical problems of physical education /physical education and sport/"*, 3K 2 (71) 16, 53-55.
3. Vedmedenko B. (2003). Raising students' interest in physical culture. *Physical education in school*, 4, 46-49.
4. Volkova N. (1994). Peculiarities of professional training of physical culture and sports specialists for work with children of primary school age // *Concept of training of physical culture and sports specialists in Ukraine: materials of the first republican science. conf. Lutsk: Nadsyrya, Ukraine. 169-170.*
5. Model educational program "Physical culture. 5-6 grades" for general secondary education institutions (authors: Pedan O., Kolomoiets G., Bolyak A., Rebrina A., Derevyanko V., Stetsenko V., Ostapenko O., Lakiza O., Kosyk V. and others) "Recommended by the Ministry of Education and Science of Ukraine" order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 08/17/2022 No. 752.
6. Ostapenko O. (2002). Education of students of 8-9 grades of interest in physical education. *Physical education in school*, 2, 19-23.
7. Shiyan B. M. (2001). Theory and methods of physical education of schoolchildren. Ternopil: Bohdan, Part 1. 272.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).49

УДК 796.011.3:378.041

Martynova N.

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Dnipro National University named after Oles Honchar, Dnipro
ORCID: 0000-0002-8234-3968

Khotiienko S.

Senior Lecturer
Dnipro National University named after Oles Honchar, Dnipro
ORCID: 0000-0001-7210-9206

Didkovskiy O.

Senior Lecturer
Dnipro National University named after Oles Honchar, Dnipro